

РОЗДІЛ 2.

ЕКОНОМІЧНА БЕЗПЕКА В СИСТЕМІ НАЦІОНАЛЬНОЇ БЕЗПЕКИ

Горбаченко Станіслав Анатолійович

Національний університет «Одеська юридична академія»,
доцент кафедри кібербезпеки, кандидат економічних наук, доцент

УПРАВЛІНСЬКІ ПЕРЕДУМОВИ ЕКОНОМІЧНОЇ БЕЗПЕКИ В КІБЕРПРОСТОРІ

В сучасному світі питання управління економічною безпекою набувають особливої важливості, адже саме від них залежить геополітичне майбутнє країни, стан національної економіки, соціально-економічний добробут громадян, становлення їхньої національної самосвідомості. Економічна складова є провідною й для національної безпеки України, особливо з урахуванням глобальної економічної кризи та трансформації чинників розвитку національної економіки. Адже, виявляючись у сферах впливу інших видів національної безпеки, проникаючи до них і взаємодоповнюючи, економічна безпека акумулює у собі їхній вплив, залишаючись при цьому фундаментом національної безпеки.

Сучасні дослідники визначають економічну безпеку як стан держави, що забезпечує можливість створення і розвитку умов для плідного життя її населення, перспективного розвитку її економіки в майбутньому та зростання добробуту її мешканців [1, с. 23]. З точки зору існуючої управлінської ієрархії забезпечення економічної безпеки може здійснюватися на рівні держави, регіонів та суб'єктів господарювання.

В масштабі країни економічна безпека виступає не тільки необхідним фундаментом для забезпечення військової, технічної, продовольчої, екологічної безпеки, але й матеріальною

основою для забезпечення національного суверенітету. Серед реальних та потенційних загроз економічній безпеці на рівні держави вагоме місце займають: критичні обсяги та несприятлива динаміка державного боргу, істотне скорочення валового внутрішнього продукту, погіршення інвестиційної привабливості, кадрова криза, зменшення інноваційної активності та науково-технічного потенціалу; нестабільність законодавчого базису, зростання кредитних ризиків, неефективність антимонопольної політики тощо.

На регіональному рівні дотримання економічної безпеки передбачає спрямування пріоритетів на одержання конкурентних переваг на внутрішньому та зовнішніх ринках, економічну незалежність регіону та можливість подолання загроз в економічній сфері. Економічну безпеку регіону визначають як такий його фінансово-економічний стан, при якому забезпечується повноцінне використання всіх видів наявних ресурсів та досягнення бажаних економічних інтересів регіону, та створюються умови для повноцінного стратегічного розвитку в майбутньому [2, с. 208]. Важливість саме регіонального рівня обумовлюється, насамперед, існуючими тенденціями децентралізації та поширенням повноважень об'єднаних територіальних громад. При цьому пріоритетні напрями регіональної політики економічної безпеки відповідають за змістом пріоритетним економічним інтересам та визначають напрями їхньої реалізації. Найбільший вплив на рівень економічної безпеки регіону здійснюють такі чинники як: географічне положення, природно-ресурсний потенціал, економічна спеціалізація, транзитний потенціал, соціально-економічні зв'язки, інвестиційна привабливість, технологічний потенціал, рекреаційний потенціал, стан навколишнього середовища, демографічний фактор, рівень підтримки з боку держави.

На локальному рівні, тобто для окремих підприємств та організацій економічна безпека передбачає запобігання внутрішнім і зовнішнім загрозам з метою гарантування ефективного і стабільного функціонування та динамічного розвитку. Можна

стверджувати, що економічна безпека характеризує поточний стан захищеності найбільш важливих інтересів підприємства від нечесної конкуренції, надмірного тиску з боку контролюючих органів, некомпетентних рішень, недосконалої нормативної бази, а також здатність підприємства до протистояння цим загрозам та, навіть, перетворення їх у можливості. Окремим напрямом економічної безпеки для підприємств є захист від недоброчесної конкуренції.

На будь-якому рівні економічної безпеки вплив на неї здійснюють високий ступінь автоматизації управління і глобалізації інформаційних систем через інформаційно-телекомунікаційні системи загального користування. Це, в свою чергу, надає поштовх до формування глобального інформаційного суспільства і нового середовища його функціонування, тобто кіберпростору.

Під кіберпростором розуміють віртуальне середовище, що надає можливості для здійснення комунікацій та реалізації суспільних відносин, утворене в результаті функціонування сумісних комунікаційних систем та забезпечення електронних комунікацій з використанням мережі Інтернет та інших глобальних мереж передачі даних.

Запорукою забезпечення умов для безпечного функціонування кіберпростору, його використання в інтересах особи, суспільства і держави, є створення національної системи кібербезпеки. Закон України «Про основні засади забезпечення кібербезпеки України» у ст. 1 визначає кібербезпеку як захищеність життєво важливих інтересів людини і громадянина, суспільства та держави під час використання кіберпростору, за якої забезпечуються сталий розвиток інформаційного суспільства та цифрового комунікативного середовища, своєчасне виявлення, запобігання і нейтралізація реальних і потенційних загроз національній безпеці України у кіберпросторі [3].

Серед характеристик, що становлять сутнісну основу сучасних тенденцій трансформації кіберсередовища, основну цінність для економічної безпеки становлять наступні: зміна

характеру діяльності осіб, які ухвалюють рішення щодо заходів з кібербезпеки системних об'єктів; цифровізація економічної, наукової, освітньої та соціально - культурної діяльності держави і соціуму; перехід від паперового документообігу до електронно - цифрового; підтримка безпечної, стійкої і надійної роботи операційного/інформаційного середовища, яке мінімізує наслідки злочинних кібервтручань [4, с. 80].

На державному рівні економічна безпека пов'язана з інформаційною інфраструктурою, яка в сучасній геополітичній ситуації набуває статусу критичної з відповідними похідними: вона стає об'єктом першого удару і потребує для свого захисту збалансованої державної політики в інформаційному просторі. До критичної інформаційної інфраструктури належать економіка, транспорт, енергетика, фінансова система, системи управління структур, що забезпечують безпеку та оборону держави.

Таким чином забезпечення належного рівня економічної безпеки України є неможливим без відповідного захисту у кіберпросторі. Проблеми кіберзахисту вже носять не характер локальних загроз функціонуванню підприємств, а розглядаються на національному рівні із залученням усіх зацікавлених структур, а отже, потребують відповідних управлінських рішень на національному рівні.

Список використаних джерел:

1. Пастернак-Таранушенко Г. А. Економічна безпека держави. Методологія забезпечення: монографія. К.: Київський ек-ний інститут менеджменту, 2003. 320 с.
2. Маргасова В. Г. Економічна безпека регіону. *Глобальне управління та економіка: науковий журнал*. 2015. № 1 (1). С. 206–210.
3. Про основні засади забезпечення кібербезпеки України: Закон України № 2163-VIII, редакція від 03.07.2020. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2163-19#Text>
4. Ткаченко О., Ткаченко К. Кіберпростір і кібербезпека: проблеми, перспективи, технології. *Цифрова платформа: інформаційні технології в соціокультурній сфері*. 2018. № 1. С. 75–86.

Ключові слова: економічна безпека, кіберпростір, цифровізація економіки, кібербезпека

Ключевые слова: экономическая безопасность, киберпространство, цифровизация экономики, кибербезопасность.

Keywords: economic security, cyberspace, digitalization of the economy, cybersecurity.

Котлубай Вячеслав Олексійович

Національний університет «Одеська юридична академія»,
доцент кафедри національної економіки,
кандидат економічних наук, доцент

Редіна Євгенія Валентинівна

Національний університет «Одеська юридична академія»,
доцент кафедри національної економіки,
кандидат економічних наук, доцент

ПЕРЕДУМОВИ СТВОРЕННЯ ЦИФРОВОЇ ВАЛЮТИ В УКРАЇНІ

За останні кілька років ставлення центральних банків у світі щодо цифрової валюти кардинально змінилося. Так, на підставі опитування проведеного Bank for International Settlements, за останні три роки кількість центральних банків світу залучених до пілотного проекту створення цифрових валют склало близько 80%, на сукупну долю яких припадає майже три чверті світового населення та 90% глобальної економіки.

У 2020 р. Китай, Південна Корея та Швеція проводили експерименти з впровадженням цифрової національної валюти. Також, про можливий випуск національної цифрової валюти і початок експериментів з цифровим євро оголосив Європейський ЦБ, емітент другої за значимістю валюти в світі [1].

Однією з головних причин зміни думки центральних банків щодо впровадження власної цифрової валюти є створення приватних проєктів, таких як Libra (криптовалюта Facebook),